

ENGELSİZ MEDYA ERİŞİMİ ÇALIŞTAYI

03 MAYIS 2023

Ankara

ÇALIŞTAY PROGRAMI

09.30 – 10.00	Kayıt ve İkram
	Açılış Konuşması
10.00 – 10.30	Ebubekir ŞAHİN <i>RTÜK Başkanı</i>
10.30 – 12.30	Komisyon Çalışmaları
12.30 – 13.30	Öğle Yemeği Arası
13.30 – 15.30	Yönetmelik Maddelerinin Görüşülmesi
15.30 – 15.45	Çay/kahve arası
15.45 – 17.30	Komisyonların Bildiri Metni Hazırlıkları
	Bildiri Metinlerinin Katılımcılara Duyurulması ve Kapanış
17.30 – 18.00	Feyza GİZLİGİDER <i>RTÜK İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkan Yardımcısı</i> <i>Çalıştay Koordinatörü</i>

ENGELSİZ MEDYA ERİŞİMİ ÇALIŞTAYI SONUÇ BİLDİRİSİ

03 MAYIS 2023

Ankara

Sağırkların, işitme ve görme engellilerin yayın hizmetlerine erişimini kolaylaştırmak amacıyla 2019 yılında ilki gerçekleştirilen Dezavantajlı Bireylerin Yayın Hizmetlerine Erişimi Çalıştayı sonuç bildirisi kamuoyuyla paylaşılmıştır. Söz konusu bildiri dikkate alınarak Üst Kurulumuzca yürütülen çalışmalar sonucunda *“Sağırkların, İşitme ve Görme Engellilerin Yayın Hizmetlerine Erişiminin İyileştirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”* 11.10.2019 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik, aynı yıl Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından Erişilebilirlik Ödülüne layık görülmüştür. Ayrıca ilgili çalıştay sonuç bildirisi Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Komisyonu’nun yirminci oturumunda ülkemize yönelik hazırlanmış olan sorulara yanıt niteliğinde Mart/2019 tarihinde Cenevre’de gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Komisyonunun yirminci oturumunda verilen yanıtlar arasında tam metin olarak yer almıştır.

Söz konusu çalıştayın sonuç bildirisinde, yönetmelik yürürlüğe girdikten sonra çalıştaya katılım gösteren paydaşlar ile tekrar bir değerlendirme çalıştayı yapılması kararı da alınmıştır. Ayrıca 2023/4 sayılı Genelge ile Resmî Gazete’de yayımlanarak uygulamaya konulan Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı’nın *“Bilgi ve iletişim teknolojileri ile elektronik hizmet sistemlerinin erişilebilirliğinin artırılması”* hedefine yönelik olarak belirtilen eylem alanlarından *“Medya sektörü tarafından sunulan hizmetlerin erişilebilirliğinin güçlendirilmesi”* eylemi doğrultusunda gerçekleştirilecek faaliyetler *“Medyada sunulan hizmetlerin farklı engel grupları için erişilebilirlik durumunun belirlenmesine yönelik STK’ların katılımı ile çalıştay düzenlenecektir”* ve *“Belirlenen eksikliklerin giderilmesine yönelik yapılması gerekenlere ilişkin yol haritası belirlenecektir”* şeklinde yer almış ve ilgili faaliyetlerin yürütücüsü olarak RTÜK belirtilmiştir.

Bu kapsamda yürürlüğe giren Yönetmelikle ilgili paydaşların geri bildirimlerini almak, gerekli iyileştirme ve geliştirmeleri yapmak amacı ile *“Engelsiz Medya Erişimi Çalıştayı”*; Radyo ve Televizyon Üst Kurulu koordinasyonunda, ilgili kamu kurum ve kuruluşu temsilcileri, ulusal medya hizmet sağlayıcı kuruluş temsilcileri, engelli STK temsilcileri, RTÜK’teki alanda uzman kişiler ve akademisyenlerden oluşan uzman 71 katılımcı ile 03 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Çalıştayın amacı, sağırkların, işitme ve görme engellilerin görsel-işitsel medya hizmetlerine erişiminin iyileştirilmesi alanında, hâlihazırda yürürlükte olan yönetmeliğe dair paydaşların değerlendirmelerini almak ve ihtiyaç görülür ise ilgili iyileştirme ve geliştirmeleri ortaya koyacak bir bildiri sunmaktır.

Çalıştay, sağırklar için işaret dili, işitme engelliler için ayrıntılı alt yazı ve görme engelliler için de sesli betimleme olmak üzere üç grup olarak yapılmıştır. Her bir grupta ilgili paydaşların değerlendirmeleri detaylı bir şekilde dile getirilmiş, bunlar müzakere edilmiş ve sonuç bildirisine katkı sağlayacak birer metin ortaya çıkmıştır. Daha sonra üç grubun ortak katılımı ile her bir grubun önerdiği talep maddeleri birlikte müzakere edilmiş ve ortak bir çalıştay sonuç bildirisi hazırlanmıştır.

Engelsiz Medya Erişimi Çalıştayı Sonuç Bildirisi; katılımcıların değerlendirmeleri ve müzakereleri sonucu ortaya çıkan bir metin olup, medya hizmetlerine engelsiz erişiminin iyileştirilmesine katkı sağlaması ve kamuoyunda farkındalık oluşturmaya amaçlanmaktadır.

Çalıştay sonuç bildirisi, aşağıda yer aldığı şekilde, dört bölümden oluşmaktadır. Bunlar:

1. Tanımlar ve Kavramlar
2. Geliştirilmesi planlanan uygulamalar
3. Değerlendirmeler ve Öneriler
4. Altyapı ve teknoloji ile ilgili beklentiler

1. TANIMLAR VE KAVRAMLAR

Ayrıntılı altyazı çevirisi: Sağlıkların ve işitme engellilerin, görsel-ışitsel ürünlerdeki tüm işitsel düzğüye (diyaloglar, ses efektleri, konuşmacıların belirlenmesi vb.) erişimini sağlamak için, işitsel düzğünün alıcı kitlenin erişimine uygun şekilde yeniden düzenlenmesini gerektiren, dil içi ve/ya diller arası uygulaması olan bir çeviri türüdür.

Canlı altyazı çevirisi: Sağlıkların ve işitme engellilerin görsel-ışitsel ürünlere/düzğüye (diyaloglar ve konuşmacıların belirlenmesi vb.) erişimini sağlamak için, işitselin/düzğünün alıcı kitlenin erişimine uygun şekilde yeniden düzenlenmesini gerektiren, ayrıntılı altyazı çevirisinden farklı olarak bir çevirmen tarafından yeniden seslendirilmesi ile yapılan, eşzamanlı dil içi ve/ya diller arası uygulaması olan, canlı yapılan bir çeviri türüdür.

Görme engelli: Görsel-ışitsel ürünlerin görsel yapısına/düzğüsüne kısmen veya tamamen erişimi olmayan bireyleri (yasal tanımıyla görme engelli ve/ya kör bireyi) tanımlar.

İşaret dili çevirisi: Sağır ve işitme engellilerin, görsel-ışitsel ürünlerdeki işitsele/düzğüye erişimini sağlamak için görsele eklenen ve işaret dili çevirmeni ile aktarılan, görsel ve uzamsal bir çeviri türüdür.

İşitme engelli: Görsel-ışitsel ürünlerin işitsel yapısına/düzğüsüne kısmen veya tamamen erişimi olmayan bireyleri tanımlar.

Otomatik ses tanıma programları: Konuşmayı yazıya döken yapay zekâ teknolojilerini tanımlar.

Sağır: İşitmeyen, ana dil olarak işaret dilini kullanan ve görsel-ışitsel ürünlerin işitsel yapısına/düzğüsüne hiçbir erişimi olmayan bireyleri tanımlar.

Sesli betimleme: Görsel-ışitsel ürünlerde, diyaloglar haricindeki bölümleri dolduran bir dış sesin, olayın geçtiği mekânı, zamanı, karakterleri, sessiz gelişen olayları ve benzerini betimleyerek, görünüm ve duyguları anlatmasından oluşan bir çeviri türüdür.

Risk durumları ve insani bakımdan acil durum: Doğal afetler, pandemiler ve çatışma halleri gibi can ve mal güvenliğini tehdit eden durumlardır.

2. GELİŞTİRİLMESİ PLANLANAN UYGULAMALAR

1. Vatandaş Bildirimlerinin RTÜK İletişim Merkezi'ne iletiliminde işaret dili çevirisi altyapısının sağlanması ve uygulama hakkında kamu spotu yayımlanması.

2. Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen engelli dostu yayınlarda kullanılan işaret dili çevirisi uygulaması ile ilgili RTÜK tarafından bir kılavuz hazırlanması.

3. Engelli dostu yayınlarda kullanılmak üzere sesli betimleme, işaret dili ve ayrıntılı alt yazı çeviri türlerini gösterir logoların RTÜK tarafından belirlenerek Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşlar ile paylaşılması.

4. Sağırların, İşitme ve Görme Engellilerin Yayın Hizmetlerine Erişiminin İyileştirilmesine İlişkin Yönetmelikte belirtilen usul ve esaslara uygun olarak engelli dostu yayın yapan Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşların RTÜK tarafından kamuoyuyla paylaşılması.

5. Medya hizmet sağlayıcı kuruluşların ilgili Yönetmelikte belirtilen usul ve esaslara uygun olarak televizyonda yayımladıkları engelli dostu yayın hizmetlerine kurumsal web sayfalarında da yer vermeleri.

6. İşaret dili evirmenine yer verilen engelli dostu programlarda ilgili Yönetmeliğin “İşaret Dilinin Yayın lleri” başlıklı sekizinci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen ekranın en az sekizde biri oranının, 16:9 ve 1920x1080 başlangıç ölçüleri esas alınarak uygulanması.

7. Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşların risk durumları ve insani bakımdan acil durumlarda yaptıkları kesintisiz haber yayınlarında alt yazı uygulamalarına yer vermeleri.

3.DEğERLENDİRME VE ÖNERİLER

1. İşaret dili, sesli betimleme ve ayrıntılı altyazı eviri türlerinin kullanıldığı tüm ürün ve hizmetlerin genel standartlarının, ilgili tüm paydaşların katılımıyla belirlenmesinin alana katkı sunacağı mütalaa edilmiştir.

2. İsteğe bağlı yayın hizmeti sağlayıcıların program kataloglarında engelli dostu programlara da yer vermelerinin engelsiz medya erişimine faydalı olacağı değerlendirilmiştir.

3. Engelli bireylerin medyada temsilinde ayrımcılığa neden olabilecek ifadelere ve içeriğe yer verilmemesi; aynı hassasiyetin kamu spotları ve öncelikli yayınlarda da gözetilmesi önerilmiştir.

4.ALTYAPI VE TEKNOLOJİ İLE İLGİLİ BEKLENTİLER

1. Risk durumları ve insani bakımdan acil durumlarda yapılan kesintisiz haber yayınlarında, Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşlara otomatik ses tanıma teknolojisinin alt yazıda kullanımının uygulanması ve yaygınlaştırılması ile bu alandaki teknolojik gelişmelerin takip edilmesi önerilmiştir.

2. Görsel-işitsel yayın hizmetlerinde yer verilen sesli betimleme uygulaması ile ilgili teknik altyapının gclendirilmesi önerilmiştir.

3. Canlı altyazı uygulamalarında gelişen teknolojinin medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar tarafından görsel-işitsel yayın hizmetlerinde azami ölçüde kullanılması önerilmiştir.

RTÜK ÇALIŞTAY YÜRÜTME KOMİSYONU

	ADI SOYADI	GÖREVİ
1	Feyza GİZLİGİDER	İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkan Yardımcısı Çalıştay Koordinatörü
2	Kübra ERDOĞAN	İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı Üst Kurul Uzmanı
3	Tolga ÖZKAN	İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı Üst Kurul Uzmanı
4	Hüseyin ELÇİ	İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı Üst Kurul Uzmanı
5	Ferza DEMİRKAN	İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı Üst Kurul Uzmanı Yardımcısı
6	Çağrı PARLAK	İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı Üst Kurul Uzmanı Yardımcısı
7	Şeyma SARISAMAN	İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı Memur
8	Zeynep PINAR ATLAS	İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı Büro İşçisi

ÇALIŞTAY KOMİSYONLARI VE KATILIMCILARI

İŞARET DİLİ KOMİSYONU

ADI SOYADI	GÖREVİ
1 Feyza GİZLİGİDER	KOMİSYON BAŞKANI İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkan Yardımcısı
2 Abdulkadir MARAŞ	İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı Üst Kurul Uzman Yardımcısı
3 Ahmet Koray ÜSTÜNDAĞ	SE-BE-DER Teknik İşler Sorumlusu
4 Ali Timur SEZER	ATV Yayın Müdürü
5 Ayşe Şirin OKYAYUZ, Prof. Dr.	Hacettepe Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bölümü Öğretim Üyesi
6 Ayşe Ünzile ŞAHİN	İşitme Engelliler Spor Federasyonu Genel Sekreter
7 Burak Can YILDIRIM	TEVE2 Montaj Operatörü
8 Bülent TEKİN, Öğr. Gör.	Türkiye Sağırılar Milli Federasyonu Başkanı / Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğr. Gör.
9 Caner DOĞAN	TRT Genel Müdürlüğü Baş Mühendis
10 Cihan NİŞANCI	Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü Çağrı Hizmetleri ve İletişim Dairesi Başkanı
11 Çağrı PARLAK	İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı Üst Kurul Uzmanı Yardımcısı
12 Erem İLTER SU	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Uzmanı
13 Ersin KAY	Kanal 7 Yayın Sistem Destek Uzmanı
14 Hamdi AYDIN	FOX TV Teknik Operasyonlardan Sorumlu Kıdemli Yönetici
15 Kübra ERDOĞAN	İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı Üst Kurul Uzmanı
16 Mahmut YİĞİT	TÜRKSAT RF ve Head-End Sistemleri Uzmanı
17 Mehmet GÖKDAL	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Uzmanı
18 Melike GÖRÜR	CNN TÜRK Muhabir
19 Nilgün AYDOĞAN	TRT Yayın Denetmeni
20 Olgun YILMAZ, Av.	Sesli Betimleme Derneği Başkanı
21 Orkun USTURACI	Türkiye Sağırılar Konfederasyonu Başkanı
22 Semih GÜNEŞ	ASHB Engelli Hizmetleri Genel Müdürlüğü İşaret Dili Tercümanı
23 Sevil ULAŞIR AYDIN	İşaret Dili Tercümanları Derneği Sosyolog
24 Zeynep PINAR ATLAS	İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı Büro İşçisi

AYRINTILI ALT YAZI KOMİSYONU

ADI SOYADI	GÖREVİ
1 Deniz ÇAĞLAYAN GÜMÜŞ	KOMİSYON BAŞKANI Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü Daire Başkanı
2 A. Zeynep ORAL, Doç. Dr.	Hacettepe Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bölümü Öğretim Üyesi
3 Ayşegül ORMANCI	TV8 Hukuk İşleri Müdürü
4 Ebru KANIK	Bilkent Üniversitesi Konferans Çevirmenliği Yüksek Lisans Programı Koordinatörü
5 Emine KOLİVAR	SE-BE-DER Yönetim Kurulu Üyesi
6 Emine Merve GÜNDOĞAN	Kamuoyu Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığı Üst Kurul Uzmanı
7 Ercüment TANRIVERDİ	Türkiye Sakatlar Konfederasyonu Başkan Yardımcısı
8 Ferza DEMİRKAN	İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı Üst Kurul Uzmanı Yardımcısı
9 Hüseyin ELÇİ	İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı Üst Kurul Uzmanı
10 Kerim VURAL	İşitme Engelliler Spor Federasyonu Başkanı
11 Mehtap KARAKUZU	Kanal 7 Yayın Müdürü / İzleyici Temsilcisi
12 Mehtap SÜRÜCÜ SOYER	Kanal D Muhabir
13 Mustafa Özhan KALAÇ, Dr.	Manisa Celal Bayar Üniversitesi Öğretim Üyesi
14 Osman ATASARAL	FOX TV Yayın Planlama Grup Başkanı / İzleyici Temsilcisi
15 Oya TANYERİ	ASHB Engelli Hizmetleri Genel Müdürlüğü İşaret Dili Tercümanı
16 Seda ÜNAL	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü Memur
17 Selman SALMANLI	İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı Üst Kurul Uzmanı
18 Selver AYTEKİN	İşaret Dili Tercümanları Derneği Yönetim Kurulu Teşkilatlandırma Sorumlusu
19 Şeyma SARISAMAN	İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı Memur
20 Tansu BIYIKÇIOĞLU	TÜRKSAT Uzman
21 Yelda KARAKAŞ	İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı Üst Kurul Uzman Yardımcısı
22 Zeynep ULUS ŞENGEL	Bilkent Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bölümü Öğretim Görevlisi

SESLİ BETİMLEME KOMİSYONU

ADI SOYADI	GÖREVİ
1 Mümtaz KAYA, Prof. Dr.	KOMİSYON BAŞKANI Hacettepe Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bölümü Öğretim Üyesi
2 Ahmet Bilal ÇİTÇİ	TÜRSAT İş Geliştirme Uzmanı
3 Burak UYANIK	TUSAŞ TEİ Kıdemli Mühendis
4 Burhan GÜMRÜKÇÜ	Türkiye Sakatlar Konfederasyonu Hukuk İşleri Sekreteri
5 Çiğdem Banu YEŞİLIRMAK	SEBEDER Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Koordinatör
6 Deniz KABLAN	TÜRSAT Kablo Hizmetleri İçerik Uzmanı
7 Dilan KENTKURAN ARIK	İşaret Dili Tercümanları Derneği Yönetim Kurulu Üyesi / İşaret Dili Çevirmeni
8 Dilek ÖKSÜZ	TV8
9 Durak DOĞAN	TEVE2 Kameraman
10 Ecenaz BATMAZ	SE-BE-DER Ayrıntılı Alt Yazı Çevirmeni
11 Eda YARIŞ	İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı Üst Kurul Uzman Yardımcısı
12 Engin YILMAZ	Boğaziçi Üniversitesi GETEM Direktörü
13 Eren TEKİN	TRT Uzman
14 Esra KARADAĞ	ASHB Engelli Hizmetleri Genel Müdürlüğü İşaret Dili Tercümanı
15 İrem Duygu TOPTAN	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Sosyal Hizmet Uzmanı
16 Kenan ÖNALAN	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Müşavir
17 Keziban KARÇKAY	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü Aile ve Sosyal Hizmetler Uzmanı
18 Metin ERKMEN	Kamuoyu Yayın Araştırmaları Ölçme ve Değerlendirme Dairesi Başkan Yardımcısı
19 Mutlu İNAN	ATV Genel Müdür Yardımcısı
20 Mücahit Hüseyin USLU	Hukuk Müşavirliği Avukat
21 Nesime Eda KOÇ	Kanal D Muhabir
22 Neslihan KURT	İşaret Dili Tercümanları Derneği Başkan Yardımcısı / İşaret Dili Tercümanı
23 Nisan KORKMAZ	CNN Türk Muhabir
24 Şebnem ŞEN	Türkiye Sağırılar Millî Federasyonu Başkan Yardımcısı
25 Tolga ÖZKAN	İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı Üst Kurul Uzmanı